

מראי מקומות- חולין ו'

ולפי זה מה דנקט הגמ' שחיטה ויין נסך לאו דוקא הוא, אלא הכוונה הוא לאיסורים דאורייתא ואיסורים דרבנן, והכל בכלל.

(ד) **אתו ר' אמי ור' אסי גזרו, וקבלו מינייהו- פרש"י,** לא שאלו גדולים הימנו, אלא שבדורו של ר"מ לא רצו לקבל עליהם לפרוש מן הכותיים, לפי שהיו רגילים בהם, אבל בדורו של ר' אמי ור' אסי כבר היו יכולים לפרוש. אולם ע' ברמב"ן דפי' באו"א, דמה שלא קבלו מינייהו הוא משום דלא ס"ל דחיישינן למיעוטא, אבל בדורות דר' אמי ור' אסי, כבר לא היו הכותיים העובדים ע"ז מהמיעוט, אלא המקולקלים היו כבר רוב או מחצה, וא"כ שוב קבלו מינייהו הגזירה, דעכשיו לא הי' מיוסד על חיישינן למיעוטא. והוסיף דלדברי רש"י לכאור' לא שייך הגזירה לדינא, שהרי קיי"ל דלא חיישינן למיעוטא, אבל לפי הבנת הרמב"ן, למסקנא אין צריך להא דחיישינן למיעוטא, וא"כ שפיר שייך לומר דגזירת הכותיים קיים לדינא.

(ה) **אפשר גזרו על התערובת דמאי, ומסתייעא מילתא דר' אסי למיכל איסורא- הק' הלב ארי,** דלמא לעולם גזרו על התערובת של דמאי, ואפ"ה לא אכל ר' אסי איסורא, דכלפי שמיא גליא דעשרינהו להאי יין, וליכא איסורא, ובפרט הכא, דגבי דמאי הא רוב ע"ה מעשרין. ותי' ע"פ מש"כ הש"ך בהל' ס"ס, דדבר שאסרו חז"ל מחמת איסור דאורייתא, עשאוהו כגופו של איסור, ואינו ניתר בתערובת רובא. וא"כ י"ל דזה הי' כוונת ר' זירא, דאם נימא דגזרו על דמאי, א"כ הרי הוא כגופו של איסור, וא"כ הוי כודאי איסור, ואפי' אם הע"ה הי' נוטל ממנו מעשרות, מ"מ הרי נכשל ר' אסי באיסור. וע' בקהלות יעקב (זרעים ד') שהביא מהאתון דאורייתא (סי' ו') שג"כ הביא רא"י מסוגיין דדמאי הוי איסור ודאי, וכ' הקה"י דאולי יש לפקפק בהרא"י, ולומר דאפי' אם באמת לא אכל טבל, מ"מ הרי הכניס עצמו לספק, וזה גופא הוי ודאי עבירה, מה שלא חשש על ספק האיסור. אבל כ' דלמעשה ראייתו רא"י היא, שהרי כל

(א) **ור"מ לטעמי' דחייש למיעוטא, וגזר רובא אטו מיעוטא- ולכאור' תמוה,** אם ר"מ אתי לטעמי' דחייש למיעוטא, א"כ למה צריך שום גזירה, הרי תיפוק לי' דאסור משום דחייש למיעוטא. וביאר הדברות משה (סי' כ"א, הע' ל"ב), דאה"נ, מצד הם שנכללים בספק, שפיר יש לאסור מחמת הספק גרידא, אבל יש כותים שאינם בכלל הספק כלל, שהרי הם רחוקים הרבה מהר גריזים, וא"כ מה שדינם ג"כ כגוים לענין יין, היינו משום דאם לא גזרינן על כל כותים, א"כ יש לחוש שיש מי שיאמר על מי שבאמת בכלל הספק כותים, דאינו בכלל הספק, ולכן לא פלגו בתקנתם ואסרו הכל.

(ב) **ולא זזו משם עד שעשאו עובדי כוכבים גמורין- ע' בטור (אה"ע מ"ד, י')** שכ' דהוה עובדא דכותי מקדש אשה ישראלית, ואצרכי' ר' יהודאי ומר ר' שמואל גט. וביאר הבית יוסף דהיינו משום דס"ל להני רבוותא דמה דאמרי' כאן דעשאו כגוים גמורים, אי"ז אלא לענין דאין יכולין לסמוך עלייהו לענין איסור והיתר, אבל לא הי' לענין להפקיע קידושיהם. אולם ע' בש"ך (יו"ד קנ"ט, ה') דכ' דדוחק לומר דכל הגזירה דכותים הם כותיים הוא רק לענין חומרא, שהרי משמע מהגמ' דעשאו כגוים גמורים לכל דבר. ולכן כ' לחלוק על השו"ע שם דמשמע דפסק דאסור ללוות מכותי בריבית, והש"ך חולק עליו וס"ל דמותר, משום דגוי גמור הוא. וע"ש בחוות דעת מש"כ לתמוה על הש"ך.

(ג) **למאי, אי לשחיטה ויין נסך, מהתם גזרו בהו רבנן, וכו'- הק' הרמב"ן,** האם שחיטה ויין נסך כל התורה הם, הרי י"ל דאם גזרו לשחיטה ויין נסך, ובאו ר' אמי ור' אסי וגזרו על שאר איסורין שבתורה שיש בהם דין עכו"ם, ומאי קשה. ותי' דנראה דר' גמליאל גזר תחלה על השחיטה (דלא כרש"י דהי' גזירת ר"מ מעיקרא, אלא כתוס'), וה"ה לכל האיסורין שבתורה, משום שחשש למיעוט כשי' ר"מ. אבל לא גזר גם על איסורים מדרבנן, ובא ר"מ והוסיף אף איסורים דרבנן,

חמותו, אלא אדרבה, דהחליפה לטובת חתנה, ואי"ז שייך לשכנותיה.

(ח) **אף בזמן שהיא טמאה לא תטחון, מפני שחבירתה נותנה לה ואוכלת- פרש"י, אלמא שחשודה לגנוב משל בעלה ולהאכיל את חבירתה. והק' תוס',** הא אי"ז גזל, שהרי קיי"ל בדבדבר מועט אין הבעל מקפיד, וע"ש עוד מה שהק', ומה שפי' הסוגיא באופן אחר.

וליישב קו' זו, כ' **החתם סופר** (גיטין סא:), דמה דאמרי' דיכול ליטול דבר מועט, היינו דוקא היכא דהדרך הוא ליטול קצת ממה שעושה, אבל באשת חבר, דבדרך כלל אינה נוטלת כלל ממה שעושה, וא"כ מסתמא היא נשכרת ביותר, וא"כ מסתמא אין הדעת נוחה שתטול כלום, ושפיר הוי גזל [אולם לכאו' משמע מלשון תוס' דהק' הוא דאשת הע"ה יכולה ליטול מעט, ולעשות בהמעט מה שתרצה, ולפי"ז אי"ז תירוק, וע"ע].

(ט) **מפני שחבירתה נותנת לה ואוכלת- פרש"י, אלמא חשודה לגנוב מבית בעלה, וכו'. והק' המהרש"א,** למה הוי זה גזל בכלל, הא פועל אוכל מדינא בדבר שלא נגמרה מלאכתו לחלה. ותי' דע"כ מייירי בדבר שאין שייך בו חלה, וא"כ כיון דכבר נגמרה מלאכתו למעשר, שוב אין לה היתר לאכול.

(י) **והתיר רבי את בית שאן כולה על ידו- הק' תוס' בפסחים (נא.),** הא קיי"ל דדברים המותרים ואחרים נהגו בהן איסור, אי אתה רשאי להתירן בפניהם, וא"כ איך התיר רבי לבית שאן, כיון דמעיקרא היו נוהגים שם איסור. ותי' מר' נסים דמה דאמרי' דדברים המותרים ונוהגין בהן איסור א"א וכו', היינו דיודעים דמותר הוא, אלא דנהגו חומרא בעצמן. אבל דברים שנוהגים מחמת טעות, שסבורים שהוא אסור, אבל באמת מותר הוא, בזה יכול להתיר בפניהם.

מה שהגמ' אומרת השתא בהמתן של צדיקים וכו', פ' תוס' דהיינו דוקא מידי דאכילה, וביאר הקה"י דזה שייך רק באיסור חפצא, דהיינו שיש איסור בהמאכל גופא, בזה אין הקב"ה מביא תקלה על ידן. אבל במה שלא נזהר באיסור ספק, אי"ז איסור חפצא אלא איסור על הגברא, ולכן בזה לא אמרי' השתא בהמתן של צדיקים, וכו'.

(ו) **שאני שאור ותבלין דלטעמא עביד וטעמא לא בטיל- כ' הראש יוסף** דאין כוונת הגמ' לתרץ דמיירי בשלא הי' בה שישים כנגד השאור והתבלין, דבזה אמרי' דאסור ואינו בטל, שהרי ודאי, הא דלא גזרו על תערובת דמאי, היינו אפי' היכא דנרגש הטעם, דאם לא נרגש הטעם, אפי' בשאר איסורים מותר. אע"כ דמיירי אף שנרגש הטעם, ומ"מ בתערובת מותר, ומה דנתחדש בהתירוץ הוא, דהיכא דלטעמא עבידא, אז אמרי' דהו"ל כאילו הוא בעין, וא"כ אי"ז נכלל במה דאמרי' דלא גזרו על תערובת, שהרי אי"ז נחשב תערובת. עוד כ' שם די"ל דב' תירוצי הגמ' לא פליגי אהדדי, ומאן דאמר לה עשי לך משליכי, יש לחוש לאחלופי ואסור אפי' אם לא הי' עשוי לטעם. ואם עשוי לטעם, אפי' אם לא אמר עשה לך משליכי, מ"מ אין התערובת זו מותרת, דהא חשיב דהדמאי הוי בעין.

(ז) **ולחלופי לא חיישינן, והתנן הנותן לחמותו, מעשר את שהוא נותן לה, וכו'- כ' הראש יוסף,** דלכאו' גם המקשן ידע דמה דחמותו עלול לחלופי, זהו רק משום טובת חתנה, אלא דסבר דגם בשכנותיה יש לחוש כן, דאולי פעמים מחליפה לטובתה, וא"כ יש לחוש שעשתה כן. וע"ז תי' שרק בחמותו יש לחוש שהחליפה לטובתה, אבל בלא"ה אמרי' דלחלופי לא חיישינן. אבל כ' דמדברי רש"י לא משמע כן, אלא משמע דגם בחמותו סבר הגמ' בהה"א שהי' חשש של גזל. וביאר הראש יוסף, דלפי זה צריכין לומר דמה דהמשנה הביא לשון "שחשודה מחלפת המתקלקל", היינו שיש לחוש שמא מתקלקל לחם של חמותו, ולא לחם חתנה, וע"ז יש לחוש שמא החליפה בשביל עצמה (דהיינו גזל), וע"ז השיב הגמ' דאי"ז החשש אצל